

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lekens betydelse för den sociala utvecklingen
En kvalitativ studie av pedagogers syn på leken

Anna Johansson

LAU390
Kunskap och Fantasi
Skapande Verksamhet

Handledare: Agneta Simeonsdotter Svensson

Examinator: Karin Lager

Rapportnummer: VT11-2920-025

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Lekens betydelse för den sociala utvecklingen – En kvalitativ studie av pedagogers syn på leken.

Författare: Anna Johansson

Termin och år: VT11

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Agneta Simeonsdotter Svensson

Examinator: Karin Lager

Rapportnummer: VT11-2920-025

Nyckelord: Leken, Social utveckling, samspel, pedagogens roll

Syfte:

Mitt syfte med den här studien är att undersöka lekens betydelse för barns sociala utveckling i förskolan.

Frågeställningar:

- Vad innebär leken för pedagogerna?
- Vilken betydelse har leken i den sociala utvecklingen?
- Hur arbetar pedagogerna för att främja lekens betydelse i den sociala utvecklingen?

Metod:

I min studie valde jag att genomföra en kvalitativ studie i form av intervjuer. I undersökningen deltog sex pedagoger som alla arbetar inom barnomsorgen.

Resultat:

Resultatet visade att leken har en viktig del i barns sociala utveckling och att leken är en plats där barnen kan få bearbeta sina upplevelser och erfarenheter. Det visade även att samtliga pedagoger som deltagit i undersökningen är överens om att man som pedagog inte ska störa barns lek utan vara med som stöd i bakgrunden för dem som har det svårt. Resultatet visade även att pedagogerna måste ge barnen material, upplevelser och förutsättningar för att leken ska stimuleras.

Betydelse för läraryrket:

Inom leken får barnen träna sin sociala förmåga genom att samspela med andra barn. Det är därför viktigt för pedagoger i förskolan att avsätta tid för leken i verksamheten så att barnen får en möjlighet till att träna sin sociala förmåga. Det är även viktigt som pedagog att stötta de barn som har det svårt att tolka de leksignaler och lekregler som man bör kunna för att kunna ingå i en lek. Dock är det viktigt som pedagog att tänka på att inte störa barnen i leken om det inte finns ett behov av stöd. Något som är viktigt att tänka på som pedagog i förskolan är att man vågar göra bort sig inför sina arbetskamrater. Med det menar jag att man som pedagog måste känna sig trygg i den aktuella leksituationen för att kunna gå in i barnens lek.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2 Disposition	1
2. Problemformulering	3
2.1 Syfte	3
2.1.1 Frågeställningar	3
2.2 Avgränsning	3
2.3 Begreppsdefinition	3
3. Litteraturläsning	4
3.1 Vad är lek?	4
3.2 Lekens betydelse i den sociala utvecklingen	5
3.3 Pedagogens roll i leken	6
3.4 Lekteorier	7
3.4.1 Psykoanalytisk lekteori	7
3.4.2 Kognitiv lekteori	7
3.4.3 Sociohistorisk lekteori	8
3.5 Vad säger styrdokumentet	9
3.6 Teoretiska utgångspunkter	10
4. Metod	12
4.1 Metodval	12
4.2 Urval	12
4.3 Intervju	12
4.4 Genomförande	13
4.7 Bearbetning och analys	13
4.5 Reliabilitet	14
4.5.1 Validitet	14
4.5.2 Generaliserbarhet	14
4.6 Forskningsetik	14
5. Resultat	16
5.1 Vad innebär leken för pedagogerna	16
5.2 Lekens betydelse för barns sociala utveckling	17
5.3 Pedagogernas arbetssätt	18
5.3.1 Stöttning	18
5.3.2 Ge barnen tid och material	18
5.4 Sammanfattning och analys	19
6. Diskussion	21
6.1 Metoddiskussion	21
6.2 Resultatdiskussion	22
6.2.1 Vad innebär leken för pedagogerna	22
6.2.2 Lekens betydelse för barns sociala utveckling	23
6.2.3 Pedagogernas arbetssätt	24
6.3 Avslutning	25
6.3.1 Didaktiska slutsatser	26
6.3.2 Fortsatt forskning	27
7. Referenser	28

Bilaga 1 Intervjufrågor

1. Inledning

Under många år har jag funderat över lekens betydelse i förskolan. Är det bara något roligt som barnen gör under dagen eller sker det någon utveckling hos barnen samtidigt? Detta är bara några av de frågor som jag ofta funderat över. Under min utbildning till lärare för tidiga åldrar på Göteborgs Universitet har jag gått en inriktning som heter Kunskap och Fantasi (KUFA) där jag fått chansen att läsa litteratur som handlar om leken. Genom att ha gått den inriktningen så har jag fått insikten över lekens betydelse för barns utveckling. Lek är inte bara något roligt som barnen gör utan det sker hela tiden en utveckling hos barnen under leken. Efter att jag fått kunskapen om lekens vikt i barns utveckling så vill jag veta mer om lekens betydelse under barns uppväxt.

I läroplanen för förskolan, Lpfö98 (2010) kan man läsa följande:

Leken är viktig för barns utveckling och lärande. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska präglade verksamheten i förskolan. I lekens och det lustfyllda lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Barnet kan i den skapande och gestaltande leken få möjligheter att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter.

(Lpfö98, 2010, s. 6)

Med utgångspunkt från mina frågor och ovanstående citat från läroplanen så stärktes min nyfikenhet att undersöka vad pedagogen har för syn på leken och vad de gör för att främja lekens betydelse i barns sociala utveckling. Enligt Öhman (1996) undersöker och testar barnet sin förmåga till omsorg, handling, mod och inlevelse genom leken. Författaren påpekar även att den sociala fantasileken erbjuder barnet stora möjligheter till rolltagande, att byta perspektiv och inta en annan individs position.

1.2 Disposition

Jag kommer här nedan att kort beskriva vad som kommer att framställas under varje kapitel.

Problemformulering

Här kommer jag att förtydliga syftet med min studie och vilka frågeställningar som jag kommer att utgå ifrån. Jag kommer även att ta upp vilka avgränsningar som jag valt att göra i arbetet. Slutligen kommer jag att förtydliga vissa begrepp som kommer att användas i studien.

Litteraturgenomgång

Under det här kapitlet kommer jag att ta upp vad tidigare forskning säger om mitt valda ämne. Jag kommer att börja med att ta reda på vad de säger om vad lek är för något, därefter kommer jag att ta upp lekens betydelse för barns sociala utveckling. Vidare kommer jag att beröra vad pedagogen har för roll i barnens lek. Här kommer jag även att nämna vad det finns för teorier som är kopplat till mitt ämne. Avslutningsvis kommer jag att titta närmare på vad styrdokumentet säger om det aktuella ämnet.

Metod

Här kommer jag att redovisa vilken metod jag valde att använda mig av för att få fram det resultat som sedan redovisas i näskommande kapitel. Här kommer även att beskrivas hur jag gick tillväga i mitt genomförande. Slutligen kommer jag att redovisa hur resultatet bearbetades och analyserades.

Resultat

I det här kapitlet kommer resultatet som framkommit i min studie att redovisas. Resultatet är bearbetat och kategoriserats utifrån de frågeställningar som finns med studien. Det kommer att redovisas under tre avsnitt som är: *Vad innebär leken för pedagogerna*, *Lekens betydelse för barns sociala utveckling* och *Pedagogernas arbetsätt*. I den här studien är samtliga undersökningsdeltagare anonyma och därmed är samtliga namn i resultatet fingerade.

Diskussion

I det sista kapitlet kommer jag till en början att diskutera mitt metodval utifrån det resultat jag fått fram. Därefter kommer jag att diskutera resultatet utifrån den litteratur jag nämnt tidigare i arbetet. Slutligen kommer jag att som avslutning diskutera resultatet utifrån mina egna tankar som uppkommit under arbetets gång.

2. Problemformulering

2.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka lekens betydelse för barns sociala utveckling i förskolan.

2.1.1 Frågeställningar

- Vad innebär leken för pedagogerna?
- Vilken betydelse har leken i den sociala utvecklingen?
- Hur arbetar pedagogerna för att främja lekens betydelse i den sociala utvecklingen?

2.2 Avgränsning

Under leken utvecklas barnen på många områden. De utvecklar bland annat språket, motoriken, kreativitet, kroppsuppfattning, rumsuppfattning, regler, trygghet, glädje, identitet o.s.v. Listan kan göras lång på vad barnen utvecklar under leken. Eftersom ämnet är så brett så har jag valt att fokusera på vad leken betyder för barnen i deras sociala utveckling.

2.3 Begreppsdefinition

Pedagog:

En pedagog är en person som arbetar med pedagogik enligt Norstedts svenska ordbok (2004). I den här studien benämner jag dem som arbetar med barn som pedagog oavsett deras utbildning.

Leksignaler:

Med det menas att man signalerar till sina medmänniskor att det är lek genom att t.ex. skratta och fnissa samtidigt som man gör något. Ett annat sätt är enligt Knutsdotter Olofsson (1987) att man säger ”Vi leker att...”. Författaren skriver även att barnen förbereder leken genom att dela ut roller och beskriva hur miljön ser ut i den aktuella situationen. En annan leksignal kan vara att barnen lever in i sin roll som de har i leken genom att ändra röstläge.

Social kompetens:

Enligt Knutsdotter Olofsson (i Jensen & Harvard, 2009) lär barn sig att leva med andra människor, bli arga utan våld, ha roligt med andra, visa känslor, känna sympati och empati genom leken. Social kompetens innebär alltså att man har en kompetens att umgås med andra människor i ens omgivning på ett sätt som underlättar den sociala gemenskapen med andra.

3. Litteraturgenomgång

3.1 Vad är lek?

Enligt Knutsdotter Olofsson (2003) är lek en form av transformation, med det menas att man omvandlar verkligheten till något annat. Genom att använda sin fantasi kan man omvandla allt till något annat fenomen. Knutsdotter Olofsson nämner även att leksignaler har en viktig del i hur man tolkar olika fenomen. Sätter någon till exempel en sked vid örat kan man tycka att personen är konstig, men använder personen i fråga även leksignaler som grimaser och uttryck som ”Hallå det är Anna” så görs en annan tolkning av händelsen. Det man då tolkar är att personen i fråga låtsas att hon eller han pratar i telefon. Författaren skriver vidare att inställningen till lek och leksignalerna sätter en ram runt det som sker för stunden. Inom denna ram kan allt hända och inom denna ram råder lekens logik. Författaren tar även upp att i leken är det de inre föreställningarna som syr över de yttre förutsättningarna. Det menas att omvärlden hanteras utifrån de tidigare föreställningar man har av verkligheten. Författaren skriver vidare att det är erfarenheter och upplevelser som bygger grunden för barnens lek.

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2003) nämner att leken från början handlar om att upptäcka den fysiska världen, för att därefter successivt övergå i rollek. Barn använder sig då av både språket, kroppen och material av olika slag för att skapa och gestalta sina erfarenheter och upplevelser och därmed också förstå sin värld på ett meningsfullt sätt.

Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner att barn leker ofta rollekar där de kan pröva olika roller och distanserar sig från sig själva i rollen. Genom att de prövar olika roller kan de leva sig in i hur andra personer och djur uttrycker sig och agerar.

Förutsättningen för att en lek ska fortsätta att utvecklas är att en harmoni i leken bevaras. Det menas att barnen måste känna sig trygga i den aktuella leksituationen. För att barnen ska kunna gå in i en lek måste de kunna bortse från verkligheten. Det här gäller inte bara barn, utan även vuxna. De vuxna som inte vågar göra bort sig inför andra vuxna vågar då heller inte gå in i barnens lek. För att bevara en harmoni i leken måste man kunna hålla de sociala reglerna som finns i leken: *samförstånd, ömsesidighet och turtagande*. Grunden till dessa regler får barnen i den tidiga leken med vuxna, t.ex. vid skötbordet för att sedan utvecklas i samspel med andra barn. Med samförstånd menas att alla som är med i leken är införstådda med att de leker och vad de leker. Ömsesidighet innebär att alla är på en jämställd nivå oberoende av ålder och styrka och turtaganden innebär att man turas om att t.ex. bestämma (Knutsdotter Olofsson, 2003).

Inom lekens ram kan man öva och pröva allt som kanske inte är möjligt eller rent av förbjudet om det sker på riktigt. I leken är allt möjligt och allt tillåtet.

(Knutsdotter Olofsson i Jensen och Harvard, 2009, s.76)

3.2 Lekens betydelse i den sociala utvecklingen

Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner att leken har en stor betydelse i barns sociala utveckling. Genom att barn leker tillsammans lär de sig att leva med andra människor, bli arga utan att använda våld, kompromissa, samt känna sympati och empati för andra personer. Som nämns tidigare i texten så är samförstånd, ömsesidighet och turtagande viktiga regler inom leken. Genom att barnen använder sig av dessa tre lekregler så får barnen en möjlighet att dagligen öva och lära sig demokratins principer och spelregler. Enligt Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002) så har leken en stor betydelse för barns utveckling av självuppfattning, individualitet och förståelse för andra människor och världen runt omkring.

Barn leker för att i samspel med någon annan eller med sig själv utforska sig själva och världen utanför. Genom leken lär sig barnen hur de kan leva, hur de kan söka och använda sin kunskap och därmed utvidga sin kompetens inom olika områden. Ett exempel på vad som utvecklas i samspel med någon annan är barnets kommunikativa kompetens. Inom leken så använder barnen ord för att kunna beskriva de transformationer de gör av saker och händelser. Barnen kommunicerar även för att kunna komma överens om vad som sker (Öhman, 1996). Enligt Öhman prövar och utforskar barnen sin förmåga till omsorg, handling, mod och inlevelse inom leken. Författaren nämner också att den sociala fantasileken ger barnen rika möjligheter till rolltagande, byta perspektiv och att inta en annans position. Genom att barnen får utforska och pröva sin förmåga får barnen också möjlighet att utveckla inlevelse och empati för andra barn (Öhman, 1996). Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner att barn behöver tid till att leka utan avbrott för att de ska kunna gå in i olika roller samt kunna föra leken framåt. Författarna nämner även att leken behöver ”stoff och näring” för att kunna utvecklas. Med det menas att man ger barnen erfarenheter, upplevelser och material.

Pape (2001) nämner att leken har en stor betydelse i barns sociala liv och att det är omöjligt att bortse från leken när man talar om social kompetens. Författaren nämner även att det krävs en god förmåga att umgås med andra för att kunna vara med och leka, samt att leken samtidigt bidrar till att den förmågan stärks hos barnet. Författaren tar även upp att leken representerar en central roll för lärande i det avseendet att barnen får en möjlighet att göra erfarenheter i leken som på sikt leder till ett lärande. Författaren har även tagit upp sex viktiga områden för vad barn lär sig socialt i relation till leken.

- Att ta olika roller
- Att förhandla, kompromissa och lösa konflikter
- Att bearbeta upplevelser och utveckla tanke och fantasi
- Att kommunicera på olika plan
- Att alla kan bestämma i tur och ordning (turtagande)
- Att utveckla och behålla vänskap

(Pape, 2001, s.134)

Enligt Knutsdotter Olofsson (i Jensen och Harvard, 2009) så har barn som fått chansen att utveckla sin lekförmåga visat att de kan tänka och känna sig in i andra barns situation. De utvecklar därmed medkänsla, empati och respekt för varandras behov. I lek där det sker ett samspel mellan barnen gör att barnen lär känna varandra och det skapar därmed trygget och

glädje i gemenskapen. I lek där det förekommer flera barn så uppkommer det ständigt problem som måste lösas för att leken ska kunna gå vidare. Barnen får därmed ofta träna på konfliktlösning så att leken kan fortsätta.

3.3 Pedagogens roll i leken

Tidigare i texten har det tagits upp att lekens harmoni är en viktig del att utveckla hos barnen. Utan harmoni inom leken så kan inte barnen känna sig trygga i den aktuella situationen. Detta är en förutsättning för att barnet ska kunna gå in i leken och bortse från det som sker runt omkring. Knutsdotter Olofsson (2003) nämner att det är de vuxnas ansvar att se till att barnen känner sig trygga i barngruppen och vågar gå innanför lekens ramar. Små barn leker ofta kortare stunder med samma tema och byter ofta handling eller aktivitet under lekens gång. Knutsdotter Olofsson nämner vidare att om en vuxen är med i leken, exempelvis genom att smaka på maten, ber att få mer att dricka så håller barnen fast vid ett tema och utvecklar leken en längre stund.

Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) påpekar att det är pedagogens ansvar att möjliggöra för alla barn ska få vara med och leka. En del barn är duktiga på att leka när och var som helst. De har lätt för att starta upp en lek samt att ta sig in i en pågående lek medan andra barn har det svårare. Då gäller det som pedagog att finnas till som stöd för de barnen som har det svårare så att de också kan delta i leken. När pedagogen deltar på lekens villkor, kan hon eller han vara en god förebild för de barn som har det svårt att ta sig in i en lek. Genom att pedagogen aktivt deltar i leken kan de barn som har det svårt få stöd i sin utveckling av de förmågor man behöver för att kunna leka. Tidigare har nämnts att barn ofta leker rollekar och att genom dem får barnen pröva olika roller och därmed leva sig in i hur andra uttrycker sig och agerar. Många barn väljer gärna samma roller eller tilldelas dem av andra barn. Författarna lyfter även att pedagoger som aktivt deltar i barnens lek kan locka barnet att pröva andra roller i leken samt att stödja barnet i den roll den väljer att pröva (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2006).

Många barn har det lätt för sig att få uppmärksamhet av andra barn och därmed lätt för att få lekkamrater. Vissa barn däremot kan vara osynliga för de andra barnen på förskolan. Pape (2001) hävdar därför att det är viktigt som pedagog att hjälpa och stötta barnet att bli synlig i barngruppen. Detta genom att ge barnet uppmärksamhet i andra barns närvaro. Börjar pedagogen uppmärksamma barnet så kan det skapa nyfikenhet hos de andra barnen och det därmed gör det osynliga barnet synligt.

Enligt Öhman (1996) så är det pedagogens ansvar att skapa en miljö där barnen ges möjlighet att utveckla deras lek. Med det menas att pedagogen ska ge barnen utrymme för att leka. Det innebär inte att man ska strunta i att planera annan verksamhet. Snarare betyder det att pedagogerna behöver vara mer flexibla i sin planering så att lekutrymme ges.

3.4 Lekteorier

3.4.1 Psykoanalytisk lek teori

Sigmund Freud (1856-1939) som från början var läkare började efter ett tag att intressera sig för människans psyke (Hägglund, 1989). Freuds teori om att minnen och erfarenheter som man fått under sin tidigare barndom omedvetet inverkar på människans fortsatta psykiska utveckling, kom i början av 1900-talet att omfatta även leken. Enligt Knutsdotter Olofsson (1987) skapade Freud ingen speciell lek teori, men han refererade många gånger till leken. Han såg leken som en kontrast till verkligheten. Med det menade han att barn inte alltid kan få som de vill eller göra som de önskar och att leken därmed blir ett verktyg där barn får chans att undvika verklighetens hinder. Med det menar Freud att i leken har barn chans att testa olika beteenden och förhållningssätt som i annat fall inte skulle vara tillåtet t.ex. aggression. Genom leken behöver barnet inte tänka på de följder som hade uppkommit om det hade inträffat på riktigt. På så sätt är leken enligt Freud (i Knutsdotter Olofsson, 1987) en önskeuppfyllelse.

Freud iakttog även att leken är ångstreducerande. Med det menar Freud att barn kan inom leken ha kontrollen och vara den som är stark. Det menas att via leken kan barnet repetera det som upplevs svårt eller frustrerande i verkligheten och barnet kan då klara av svårigheterna. Barnet återger den egna ångsten och den egna vreden på andra människor eller leksaker. De kan t.ex. slänga en nalle i golvet eller leka att det är dockan som är arg, rädd eller ledsen.

Freud hade en efterträdare vid namn Erik H. Eriksson (1902-1994) som utvecklade Freuds teori om lek. Eriksson ansåg att leken för sig inte skulle undersökas utan att det var ett uttryck för barnet att klara av verkligheten och de inre konflikter som barnet har. Det ansåg även Freud och andra psykoanalytiker. Det är genom leken barnet skapar exempel på förhållanden där de lär sig klara av verkligheten och som de sedan spelar upp i leken. Genom experiment och att planera skaffar sig barn inflyttande över sig själv och över sin omvärld menade Eriksson (i Knutsdotter Olofsson, 1987). Leken är enligt Eriksson en av barnets viktigaste jagfunktioner d.v.s. hur barnet lär sig att balansera mellan sina egna drifter och samhällets regler. Utvecklingen som sker inom lek skulle man kunna kalla för jagutveckling. Syftet med leken är att man intalar sig att man har fullständig jagkontroll som man samtidigt utövar i förhållandet mellan fantasi och verklighet.

I Erikssons lek teori framhävs speciellt två behov. Dessa behov är att ta en aktiv roll samt ett behov av eller önskan om att vara stor. I barnets psykosociala utveckling anser Eriksson att leken har en betydelsefull del. Eriksson ansåg precis som Freud att barndomen har en viktig roll då det handlar om bildandet av barnets personlighet och den psykiska bildningen (Lillemyr, 2002).

3.4.2 Kognitiv lek teori

Jean Piaget (1896 – 1980) var en stor profil inom den kognitiva teorin. Ursprungligen var han biolog men efterhand utvecklades ett starkt intresse för psykologi och filosofi. Han delade in utvecklingen hos barn i olika stadier, och han betonade att leken rättade sig efter den kognitiva utvecklingen hos barn (Lillemyr, 2002). Lillemyr skriver även att Piaget inriktat sig på fyra olika områden vad gäller lek och lärande. Dessa fyra områden är att:

1. Han har givit en kognitiv förklaring av processen att tillägna sig kunskap och förståelse och av leken som begrepp.
2. Han har sökt förklara var man finner ursprunget till leken i barnets intellektuella utveckling och ursprunget till att skapa föreställningar och dra slutsatser av samband, vilket också är viktigt för att tillägna sig insikt och kunskap och för lärande.
3. Han har utvecklat en teori om hur lekens uttryck (struktur, innehåll) förändras med barnets ålder.
4. Han har intresserat sig för hur barnets förhållande till regelverk utgör en viktig grund för att lära sig regler i allmänhet och för moralisk utveckling.

(Lillemyr, 2002, s. 131)

Enligt Piaget (i Knutsdotter Olofsson, 1987) är *assimilation* och *ackomodation* två processer som sker vid barnets kognitiva anpassning till omvärlden d.v.s. adaptation och där de två processerna förutsätter varandra. Genom processen *assimilation* analyserar och tolkar barnet situationer utifrån sin egen erfarenhet och kunskap. Det sker när företeelser anpassas till barnets gamla redan uppbyggda tankestruktur och där endast mindre justeringar görs. Här är barnet som mest flexibelt eftersom den kan välja ut de sidor som stämmer överens med deras kognitiva struktur. Det är under processen *ackomodation* som barnet får nya erfarenheter som kräver förändring, omformning eller utökning av den kognitiva strukturen. Barnet vinner här nya insikter och kunskaper, men är mindre flexibel. Här skapas nya tankestrukturer men de nya erfarenheterna måste samordnas med tidigare erfarenheter. De två processerna ingår i alla handlingar, där det nya tolkas i gamla mönster (*assimilation*) och gamla mönster ändras efter det nya (*ackomodation*).

3.4.3 Sociohistorisk lekteori

Lev S Vygotskij (1896- 1934) var en stor profil inom den sovjetpsykologiska teorin. Han studerade leken utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Kultur och tidsperiod styr individens beteende menade Vygotskij. Han menade även att barnet ständigt förändras under de olika tidsåldrarna. Det här är ett ställningstagande som står i motsats till Freud och Piaget, som gjorde anspråk på att beskriva generella drag i barns psykiska utveckling. Vygotskij menade att leken, som är en social process, är en central del i barns utveckling av kognitiva funktioner och tillägnande av språket. (Knutsdotter Olofsson, 1987).

Enligt Welén (i Jensen och Harvard, 2009) så lyfter Vygotskij att barn från tre års ålder och uppåt har utvecklat fantasin, lekar de leker är ofta kopplade till deras vardag. Ett exempel på en lek kan vara att de förvandlar en kloss till något fordon. Vidare menar Vygotskij att barn bearbetar händelser i vardagen och utvecklar sin sociala förmåga genom leken. I olika rollerkar som t.ex. familj, tränar barn de sociala regler som finns i samhället.

Det finns framförallt två aspekter på lek som skiljer Vygotskijs syn på lek från andra leketeoriker. Den ena är att Vygotskij menar att barns lek inte alltid drivs av lust, som tävlingslekar där det bara finns en vinnare och flera förlorare. Han menar därmed att leken hela tiden är en social utvecklande process för barnen. Den andra aspekten är enligt Vygotskij att barn innan tre årsåldern inte leker medvetet utan deras lekar utgår från det som sker i ögonblicket (Hägglund, 1989).

Lillemyr (2002) beskriver att enligt Vygotskij finns det två utvecklingsnivåer. Dessa två utvecklingsnivåer är *den aktuella utvecklingsnivån* och *en potentiell utvecklingsnivå*. Den aktuella utvecklingsnivån menar Vygotskij är den nivå som barnet befinner sig för i stunden. Med en potentiell utvecklingsnivå menar Vygotskij att det är en nivå som barnet har möjlighet att utvecklas till. Vygotskij hävdar att den potentiella utvecklingsnivån kan barnet uppnå inom leken tillsammans med vuxna eller med barn som är mer erfarna.

Lindqvist (1996) beskriver att enligt Vygotskij är det sociala samspelet oerhört viktigt.

I leken tar den språkliga betydelsen överhanden, och utgör fokus i den dynamik mellan ide och handling, som är typiskt för leken.

(Lindqvist, 1996, s. 70)

Med det menar Vygotskij att barnen lär sig i leken om att vara medveten om sina egna handlingar och de blir medveta om att varje objekt har en betydelse. När barnen skapar påhittade situationer i sin fantasi så är det ett steg mot abstrakt tänkande. I leken är det inte resultatet som är det viktiga utan det är handlingen. Det innebär att med hjälp av föreställningar och fantasi kan man se en skillnad mellan objektets verkliga betydelse som kan vara en kloss, och deras betydelse i leken som kan vara att klossen är en bil. Vygotskij menar att det inte är fantasin som framkallar leken utan att det är leken som behöver fantasin som hjälp.

3.5 Vad säger styrdokumentet

I läroplanen för förskolan kan man läsa att leken är en viktig del i barns utveckling och lärande. Det står även att verksamheten i förskolan ska präglas av ett medvetet användande av leken för att främja varje barns utveckling och lärande. I lekens och i det lustfyllda lärandets olika former stimuleras barnens inlevelse, kommunikation, fantasin samt förmågan att samarbeta och lösa problem. Barnen får i leken möjlighet att uttrycka och bearbeta erfarenheter, upplevelser och känslor (Lpfö98, 2010).

Vidare kan man läsa att förskolan ska uppmuntra och stärka barns medkänsla och inlevelse för andra människors situation. Med det menas att omsorg om barnets välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Den ska även präglas så att barns förmåga till omtanke och empati för andra barn utvecklas. Genom att verksamheten präglas av detta utvecklas även öppenhet och respekt för andra människors uppfattningar och levnadssätt. Vidare i läroplanen för förskolan kan man läsa att barns behov av att få reflektera över och dela sina tankar och frågor med andra ska stödjas i verksamheten.

Förskolan ska även erbjuda en trygg miljö för barnen och som samtidigt utmanar och lockar aktivitet och lek. Barnen ska inspireras av att utforska sin omgivning. Vidare kan man läsa att barn ska möta vuxna på förskolan som ser varje individs möjligheter och som samtidigt engagerar sig i ett samspel med barngruppen samt det enskilda barnet.

I läroplanen kan man även läsa att förskolan ska ge barnen möjligheter till att utveckla sin förmåga i att iaktta och reflektera över det som sker. Det står också att förskolan ska vara en miljö som stimulerar barnen till att ta initiativ samt utvecklar barnens sociala och kommunikativa kompetens.

Förskolan ska även sträva efter att varje barn utvecklar en förmåga att leva sig in i andra människors situation och kunna ta hänsyn till det. Förskolan ska också sträva efter att varje barn utvecklar en förmåga att vilja hjälpa andra. Därmed får barnen utveckla empati och omtanke för andra människor. Vidare står det att arbetslaget på förskolan ska stimulera barnen i deras samspel samt att stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut problem och missförstånd som uppstått samt hjälpa dem att respektera varandra.

I läroplanen kan man även läsa följande punkter som förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar:

- sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära
- sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler
- sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv
- sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.

(Lpfö98, 2010, s. 9-10)

Avslutningsvis står det även att pedagogerna ska ansvara för att barnen får stöd och stimulans i sin sociala utveckling. Det står även att arbetslaget tillsammans ska samarbeta för att erbjuda barnen en bra miljö för utveckling, lek och lärande samt framför allt uppmärksamma och stödja de barn som behöver hjälp i sin utveckling av olika skäl.

3.6 Teoretiska utgångspunkter

Det forskningsområde och ämne som jag valt att göra min studie på gör att det sociokulturella perspektivet ger en bra grund att utgå ifrån. Enligt Hundeide (2006) så lägger det sociokulturella perspektivet vikten vid att barn föds in i en social tillvaro som är utformad med hjälp av historiska och kulturella processer. Ämnet som jag valt att fokusera på handlar om lekens betydelse för barns sociala utveckling. Med social kompetens menar man att som individ har en kompetens att umgås med andra människor på ett sätt som underlättar den sociala gemenskapen med andra människor. Dysthé (2003) nämner att:

Sociokulturella perspektiv bygger på en konstruktivistisk syn på lärande men lägger största vikt vid att kunskap konstrueras genom samarbete i en kontext och inte primärt genom individuella processer.

(Dysthé, 2003, s 41)

Citatet ovan visar på att kunskap skapas i samarbete med andra i ett gemensamt sammanhang. Genom att barnen leker med varandra får de träna i de sociala regler som finns i samhället. De får av varandra kunskap i hur man fungerar i leken. De får till exempel träna i turtagande, hur man är mot varandra.

Enligt Säljö (2000) är kommunikation och språkanvändning centrala begrepp och utgör en länk mellan barnet och omgivningen inom det sociokulturella perspektivet. Han menar att det är vid kommunikation i samband med lekar och samspel med andra, som barnet blir delaktig i hur individer i dess närhet uppfattar och förklarar händelser. Barnet kan då få uppleva en annan individs tankar och känslor på ett konkret sätt.

4. Metod

I det här kapitlet redovisar jag vilken metod jag valde för att få fram mitt resultat och varför. Vidare kommer jag även att redogöra för hur genomförandet gick till. Avslutningsvis i det här kapitlet kommer jag att redovisa trovärdighet, forskningsetik och hur min analys för att få fram resultatet gick till.

4.1 Metodval

Utifrån det syfte och de frågeställningar jag har i min studie valde jag att använda mig av en kvalitativ undersökning. Det här tillvägagångssättet valde jag för att jag ville få ut mer av svaren på frågorna utifrån syftet och frågeställningarna med studien. Syftet med studien var inte att göra en studie där man kan dra slutsatser som gäller alla pedagoger i hela Sverige. De fördelar jag ser med ett kvalitativt tillvägagångssätt är att jag vill ta reda på hur undersökningsdeltagarna ser på leken och vad den anser betyda för barns sociala utveckling samt vad de gör för att främja den sociala utvecklingen genom leken. Då man vill undersöka vad en viss person har för åsikt kring ett speciellt ämne använder man sig enligt Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2007) av samtalsintervjuer. Vad som skiljer samtalsintervjuer från andra slags intervjumetoder kommer jag att gå in på längre ner i texten. Genom att använda mig av samtalsintervjuer anser jag att jag får en bättre inblick i de olika pedagogernas tankar till skillnad mot om jag valt att använda mig av en kvantitativ metod i form av enkäter.

4.2 Urval

Urvalet till en undersökningsgrupp är ett s.k. bekvämlighetsurval och med det menas att jag valt ut pedagoger utifrån tidigare kontakter från min verksamhetsförlagda utbildning och privata kontakter. Jag valde att genomföra min studie med hjälp av sex stycken pedagoger som arbetar inom barnomsorgen. Pedagogerna som har medverkat i undersökningen är tre förskolelärare som jag kommer att benämna som Stina, Anna och Klara, två barnskötare som benämns som Marie och Per samt en dagbarnvårdare som jag kommer att benämna som Lisa. De pedagoger som är med i undersökningsgruppen är personer som har arbetat inom yrket mellan 1- 33 år. En av tankarna bakom detta urval är att pedagogernas olika yrkeserfarenheter kan ge en skillnad i hur man ser på leken och dess betydelse i barns sociala utveckling.

4.3 Intervju

I min studie valde jag som nämnts tidigare i texten att använda mig av en kvalitativ metod. Det menas enligt Stukát (2005) att om man använder sig av en kvalitativ metod så är huvuduppgiften att tolka och förstå det resultat som framkommit i undersökningen. Enligt Esaiasson m.fl. (2007) finns det olika varianter av undersökningsmetoder, men jag har i den här studien valt som jag nämnt tidigare att använda mig av samtalsintervjuer. Detta innebär att både intervjuaren och den som intervjuas är delaktiga och för samtalet framåt. Det som utskiljer samtalsintervjuer från andra sorters intervjuer är att med samtalsintervju gör man en respondentundersökning. Det menas enligt Esaiasson m.fl. att man vill undersöka vad en viss person tycker och tänker kring ett speciellt ämne eller område. Jämför man

respondentundersökning med informantundersökning har det sistnämnda mer fokus på allmän information eller ren fakta.

Enligt Stukát (2005) ska frågor som är ledande, förutsättande och värdeladdade undvikas i samband med intervjuer. Författaren skriver även att forskare även ska undvika att använda sig av ord som; ibland, regelbundet, ofta och brukar i sina frågor. Detta för att undvika ord som kan vara svåra att förstå vad intervjuaren menar med dessa ord.

I min studie använde jag mig av öppna frågor. Detta för att pedagogernas svar skulle bli mer synligt och jag ville ta reda på hur pedagogerna såg på leken. Esaiasson m.fl. (2007) nämner att det ibland är mer givande att använda sig av öppna frågor. De säger även att det är via öppna frågor som respondenterna får chansen att svara med sina egna ord. Nackdelen med att använda sig av öppna frågor är att arbetet med att sammanställa intervjuvaren kan vara svårt. De fördelar som finns med öppna frågor är som jag nämnt tidigare att respondenterna får möjlighet att svara precis hur de vill på frågorna.

4.4 Genomförande

Inledningsvis tog jag kontakt med de sex pedagoger som är med i min studie och frågade om de kunde tänka sig att ställa upp på min studie som handlade om leken och dess betydelse för barns sociala utveckling. Jag förklarade att jag tänkte använda mig av intervjuer för att sedan analysera arbetet för att få svar på syftet och frågeställningarna med studien. Efter att ha fått positiv respons från samtliga pedagoger så tog jag kontakt igen för att bestämma tid för att genomföra intervjuerna. De platser som intervjuerna gjordes på varierade bland de sex pedagogerna. Fyra av sex intervjuer genomfördes på deras förskola och de två resterande gjordes i hemmiljön. Eftersom jag gjorde den här studien på egen hand frågade jag respondenten om det var okej att jag genomförde intervjuerna med hjälp av en diktafon så att jag kunde fokusera mer på respondenten. Efter det fick respondenten i lugn och ro läsa de frågor jag tänkte ställa så att han/hon var förberedd på vad det skulle komma för frågor. Efter att ha genomfört varje intervju så transkriberade jag det material som jag fått under samtalet.

4.7 Bearbetning och analys

Syftet med studien var att undersöka vad leken har för betydelse i barns sociala utveckling samt vad pedagogerna som deltagit i undersökningen gör för att främja lekens betydelse i den sociala utvecklingen.

Enligt Stukát (2005) måste det erhållna resultatet framställas och kommenteras. Författaren skriver vidare att det är forskarens uppgift att berätta vad det inhämtade resultatet pekar mot. För att kunna redovisa resultatet i den här studien transkriberades till en början samtliga intervjuer. Sedan kategoriserades intervjuvaren med olika färger så att det lättare skulle kunna urskilja svaren på syftet och frågeställningarna. För att tydliggöra svaren på frågeställningarna redovisas resultatet utifrån givna kategorier. Med det menas att pedagogernas intervjuvar kommer att kategoriseras utifrån de frågeställningar som finns med studien. Under tiden intervjuerna genomfördes samt när den sista intervjun var avslutad hade jag redan börjat bearbeta svaren i tanken. Det man kunde se redan i det stadiet var att samtliga pedagoger såg leken som en viktig del i barnens sociala utveckling. Efter att ha delat in

deltagarnas intervju svar i olika grupper så uppkom tre rubriker som resultatet kommer redovisas under.

4.5 Reliabilitet

Stukát (2005) nämner tre viktiga begrepp inom forskningsmetodiken. Det handlar om *Reliabilitet* som handlar om tillförlitligheten i studien, dvs. vilken kvalitet mätningen har. *Validitet* som handlar om man undersöker det man sagt i syftet att man ska undersöka samt *generaliserbarhet* som innebär om det visas för vem/vilka resultatet gäller.

Enligt Stukát (2005) finns det alltid en risk för feltolkningar av material och frågor när det gäller intervjuundersökningar. Respondenten kan eventuellt uppfatta frågan felaktigt och därmed svara på fel sak. Tack vare öppna frågor i studien och att intervjun var av samtalskaraktär var det möjligt att ställa följdfrågor samt möjligheten att kunna förtydliga frågan om den skulle vara oklart. Den här strukturen av intervjuteknik stärker därmed reliabiliteten i undersökningen.

4.5.1 Validitet

Med intervjuer finns det enligt Stukát (2005) alltid ett problem. Ett problem kan vara att få respondenten att svara så ärligt som möjligt. En bidragande orsak till att respondent inte gör det kan dels bero på att respondenten omedvetet svarar på det de tror intervjuaren vill höra. En annan orsak kan vara att respondenten inte vill avslöja t.ex. sina brister. Detta kan undvikas till viss del genom att man tillsammans med respondenten skapar en miljö där ett förtroende kan ges. I den här studien har intervjuerna gjorts på neutrala platser för pedagogerna så som deras förskola eller hemmiljö. Då urvalet till intervjuerna är gjorda utifrån tidigare och privata kontakter så finns även ett förtroende mellan intervjuaren och respondenten.

4.5.2 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet innebär enligt Stukát (2005) att studien ska visa i vilken utsträckning resultatet anser att gälla. Då den här studien endast har genomförts av ett fåtal pedagoger kan man säga att generaliserbarheten är ganska begränsad. Detta gör att resultatet endast gäller för den undersökningsgrupp som medverkat i studien då man inte kan säga att det är svar som gäller alla pedagoger i landet.

4.6 Forskningsetik

Vetenskapsrådet (2002) påpekar att det finns fyra huvudkrav för forskare att ta hänsyn till när de ska samla in ett empiriskt material och redovisa ett resultat. De fyra kraven är: informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav samt nyttjandekrav.

Informationskrav innebär att en forskare har som krav på sig att informera samtliga personer som är berörda av studien om dess syfte. Det är även viktigt att undersökningsdeltagarna i studien är väl medvetna om deras roll i undersökningen. Medverkan i undersökningen är alltid frivillig och det är viktigt att forskaren tydligt informerar om deltagarnas rätt till att avbryta sin medverkan i studien. Dessa upplysningar kan lämnas både muntligt eller skriftligt men det enda kravet är att deltagarna informeras innan den empiriska insamlingen inleds. I den här

studien har samtliga pedagoger som deltagit i undersökningen fått information om studiens syfte och vilken roll de har i undersökningen.

Samtyckeskrav innebär att en forskare ska enligt ett samtyckeskrav alltid ha deltagarnas samtycke om personen i fråga är ett barn under 15 år. Detta fås genom ett samtycke från barnets målsman. Samtyckeskravet handlar om att en deltagare i en undersökning själv har rätt att påverka sin medverkan i form av tid, plats och form. I den här studien har deltagarna själva fått bestämma tid och plats för intervju och det resulterade i att fyra av sex pedagoger valde att genomföra intervjun på sin arbetsplats och resterande två i sin hemmiljö. För att kunna använda en diktafon under intervjun tillfrågades deltagaren om ett samtycke. Detta då pedagogen själv ska få chansen att påverka intervjuens form och att pedagogen samtidigt ska känna sig trygg under samtalet.

Konfidentialitetskrav innebär att en deltagare i en forskningsundersökning har rätt till anonymitet. Med det menas att utomstående inte ska kunna förstå vem som medverkat i studien med hjälp av beskrivningar i resultatet. I den här studien anges ingen av de medverkande pedagogernas namn, arbetsplats eller kommun. I resultatet används därför fingerade namn på samtliga pedagoger. Detta medgör att alla pedagoger i studien är anonyma.

Nyttjandekrav är det sista kravet som forskare har när de samlar in material och resultat. Med det menas att de uppgifter som framkommer i en studie endast får användas till den studien som den har fått samtycke från. I den här studien kommer det insamlade materialet att enbart användas i det här arbetet.

5. Resultat

Kapitlet som följer redovisar de resultat som bearbetats och kategoriserats utifrån de frågeställningar som finns med studien. Nedan kommer tre avsnitt att redovisas över vad som kommit fram efter att intervjuerna gjorts med de sex pedagogerna. De tre avsnitten är *Vad innebär leken för pedagogerna*, *Lekens betydelse för barns sociala utveckling och Pedagogernas arbetssätt*. För att pedagogerna ska vara anonyma så är samtliga namn i resultatet fingerade.

5.1 Vad innebär leken för pedagogerna

Under det här avsnittet kommer det att redovisas för vad de sex pedagogerna anser om vad leken innebär för barnen.

Resultatet visar att samtliga pedagoger anser att leken har en viktig roll i barns uppväxt. De är även överens om att det är där barnen utvecklar det mesta. Pedagogen Marie berättar att det är i leken barnen lär sig allt. Pedagogen Stina påpekar att leken är viktig på flera sätt:

Jag tycker att leken är viktig på många sätt, det är en del där barnen kan påverka sin egen vardag mycket i sin lek, de lär sig av varandra, tränar språket, de tränar den sociala förmågan, de återupplever sånt som de har varit med om själva, det kan vara en bearbetningsfas, där de bearbetar någonting. Det är viktigt att den finns med. Och att den får ta tid.

Leken är enligt pedagogerna även en plats där barnen kan få bearbeta sina erfarenheter och tankar. Pedagog Klara menar att det barnen upplever med sina sinnen måste de få bearbeta. Hon berättar att om ett barn kommer till förskolan och är stökig och bara springer runt så kan det kanske bero på att barnet upplevt något tidigare på morgonen och är uppfylld av det. Klara menar därför att leken är en viktig del där barnet kan få bearbeta sina upplevelser.

Anna anser att leken är oerhört viktig för språkutvecklingen, konfliktlösning, sociala utvecklingen och för att barnen lär sig att samspela med varandra. Hon berättar även att det är ett sätt där barnen får lära sig de lekregler som finns inom leken som man behöver behärska för att kunna leka. Lisa berättar även att:

Genom leken stimuleras fantasin, tillsammans med kompisar får barnen samarbeta t.ex. genom rollekar mm. Man rör på sig, springer, klättrar, tränar koordination och motorik.

Hon berättar även att det är viktigt att barnen får ha kul tillsammans. Per berättar även att leken är ett sätt att sätta fart på barnen och att de lär sig mycket genom att busa och leka.

5.2 Lekens betydelse för barns sociala utveckling

I det här avsnittet redovisas studiens resultat kring vad pedagogerna anser vad leken betyder för barns sociala utveckling.

Samtliga pedagoger anser att leken har en viktig betydelse för barns sociala utveckling. Lisa berättar att den sociala kompetensen är en förutsättning för att kunna umgås i andra grupper och i samhället. Hon berättar även vidare att:

Genom leken får man med samspel och språket för att kunna umgås med andra.

Pedagogerna anser också att leken utvecklar mycket inom den sociala utvecklingen hos barnen. Anna berättar att barn lär sig att kommunicera med varandra, de utvecklar sitt språk, tränar samspel, vänta på sin tur. Hon berättar även att barnen lär sig hur man är en bra kompis. De andra pedagogerna håller med om, att genom leken tränar sig barnen i att samarbeta med andra, turtagande, språket, empati. Stina berättar följande:

Man lär sig mycket av varandra, man lär sig både bra och dåliga saker, man lär sig t.ex. fula ord oftast inom leken av varandra. Det kan vara någon som hört det hemma, av något äldre syskon eller något annat sammanhang. Även de bra bitarna, hur man är gentemot varandra, vad händer om man gör si och så, givande och tagande.

Lisa berättar även att leken stärker barnens självförtroende och att man i leken får träning i samarbete och samförstånd. Hon berättar även att leken är ett bra sätt att utveckla språket, både när det gäller muntlig språkförståelse och kroppsspråket som man använder i det sociala nätverket.

Rollekar är enligt pedagogerna en stor del i barns lek där utvecklas den sociala utvecklingen genom att barnen får pröva på olika roller. Per berättar att det är intressant att se hur barnen går in i de olika rollerna. Pedagoger Marie berättar att rolleken betyder massor för barnen och att det är där de kan få vara olika roller som t.ex. hundar, brandmän. Marie berättar vidare att i leken lär barnen sig massor och de lär sig även det sociala samt lär sig vad som gäller i olika situationer. Klara berättar:

Jag vet en flicka som hade blivit storsyster, så lekte hon väldigt mycket att hon var mamma och hade en liten bebis, man såg vad som hände hemma, hon pratade ”gulligt” med barnet, var försiktig, hon lekte att dockan var en riktig bebis. Man går så in i leken att den blir verklig.

Hon berättar vidare att det då är viktigt som pedagog att inte komma och störa barnet i leken genom att komma och säga: ”Nu får ni sluta leka för att...”, hon menar att man behöver ha ett syfte med det man tänker göra för att barnets rollek måste brytas. Klara berättar även att det är i leken man kan pröva allt, man kan t.ex. vara en flicka och leka att man är en pappa. Hon menar att i rolleken behöver inte barnen anpassa sin lek till det kön man har utan att det är tillåtet att pröva roller från det motsatta könet.

Stina berättar att leken har stor betydelse då den hjälper den sociala utvecklingen på vägen. Hon berättar att barn självklart får en social utveckling i samspel med vuxna men att det blir på ett helt annat sätt när man är med en jämnårig kamrat.

5.3 Pedagogernas arbetssätt

I det här avsnittet har jag funnit två underkategorier som redovisar studiens resultat kring hur pedagogerna arbetar för att främja den sociala utvecklingen i leken. De två underkategorier som framkommer är; *Stöttning* och *Ge barnen tid och material*.

5.3.1 Stöttning

Samtliga pedagoger anser att det är viktigt som pedagog att stödja barnen i deras lek. Att man som pedagog är med i bakgrunden och att man som pedagog inte går in och styr leken utan mer är med som stöd för de barn som har det svårt istället. Anna berättar följande:

Viktigt att jag som pedagog inte går in i barnens lek och avbryter, utan barnen måste få styra sin egen lek. Sen är det viktigt att jag som pedagog visar de barn som har det svårt att leka, hur man leker.

Stina berättar vidare att vissa barn slutar leka så fort en pedagog kommer in i rummet och fortsätter sedan då pedagogen lämnat rummet. Hon påpekar därför att man som pedagog får smyga in i rummet och låtsas göra något annat så att man inte stör barnens lek. Hon berättar även att det finns barn som behöver stöd i leken och att man då som pedagog är med i leken och stöttar. Lisa påpekar följande:

Jag tycker att min roll som pedagog är att vara en bra förebild, stötta och att vara närvarande.

Stina berättar även att man som pedagog också får vara observant på barns rollek och se så att inte samma barn hela tiden får ha samma roll med lägre rang i rollekarna. Att man då som pedagog funderar kring hur man kan hjälpa det barnet ur den rollen. Per nämner att:

Jag är gärna med i barnens lek och försöker påverka så lite som möjligt utan dem får själva bestämma hur dem vill göra.

Marie berättar även att om man ser att något barn inte är med och leker kan man som pedagog försöka få med det barnet på något speciellt. Hon berättar att det då kan skapa nyfikenhet hos de andra barnen.

5.3.2 Ge barnen tid och material

Pedagogerna är överens över att det är viktigt som pedagog att ge barnen material och förutsättningar för att stimulera leken och fantasin hos barnen. Klara berättar även att det är viktigt att ge barnen tid att leka. Hon berättar även att:

Det är jätteviktigt för mig att se till att barnen har tid, att det inte är för mycket.

Klara berättar att i dagens samhälle är de så mycket styrda aktiviteter i verksamheten att barnen får avbryta sin lek hela tiden. Hon berättar att det är viktigt att man tänker på varför man t.ex. har samling. Att man har ett syfte med det som man tänkt göra då man avbryter barnens lek. Hon menar alltså att det är viktigt att ge barnen tid att leka samt att ge dem utrymme till det. Klara säger även:

Sen är det ju en ära att bli inbjuden i leken. Ex komma och dricka kaffe.

Hon menar att det är sådant vi pedagoger ska ta till vara på i verksamheten. Att få bli delaktiga i barns lek genom att bli inbjudna av barnen. Klara berättar även vidare att man inte alltid behöver bära med sig massa material när man ska ut på utflykt. Hon berättar om en erfarenhet som hon har varit med om:

De lekte och lekte och lekte, där fanns lite vatten genom en liten bäck, o så använde vi oss av skogen, de byggde kojor, de lekte otroligt i alla väder. Man såg hur det skiftade i naturen och se att man inte alltid behöver ha med sig massa spadar och hinkar utan man hittar material i naturen istället.

Anna berättar även att leken är en viktig del av barns vardag, och att det är viktigt som pedagog att låta barnen få leka. Hon berättar även att barnen själva ska få välja när och hur de leker samt med vem man vill leka med i den utsträckning det går. Stina berättar att barnen på hennes förskola själva får välja vad de vill leka innan de lämnar samlingsen. Genom att barnen själva får tala om vad de vill leka, får barnen träna i att berätta för sina kamrater.

5.4 Sammanfattning och analys

Resultatet visar att leken är en plats där barnen kan få bearbeta sina erfarenheter och tankar. Lisa berättar även att leken stimulerar barns fantasi och att barnen får via leken även träna på att samarbeta tillsammans med andra barn. Anna berättar även att leken är ett sätt där barnen får lära sig de lekregler som finns inom leken som man behöver behärska för att kunna leka. Knutsdotter Olofsson (2003) nämner att en förutsättning för att leken ska kunna fortsättas utvecklas är att det måste finnas en harmoni i leken och att den bevaras. Med det menar författaren att barnen måste känna sig trygga i den leksituation som finns. Med det menas att barnen måste kunna bortse från verkligheten för att kunna gå in i en lek. Författaren tar även upp att barnen måste kunna hålla de sociala lekreglerna som Anna berättade om för att lekens harmoni ska bevaras. De lekregler barnen måste behärska för att kunna leka är samförstånd, ömsesidighet och turtagande.

Resultatet visar även att leken har en viktig betydelse för barns sociala utveckling. Lisa berättar att den sociala kompetensen är en förutsättning för att man ska kunna umgås med andra grupper samt i samhället. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) anser att leken har en stor betydelse i barns sociala utveckling. Genom att barn leker tillsammans lär de sig att leva med andra människor, bli arga utan att använda våld, kompromissa, samt känna sympati och empati för andra personer. Enligt Pape (2001) har leken en stor vikt i barns sociala liv och att det är omöjligt att bortse från leken när man talar om social kompetens.

Resultatet visar även att det är viktigt som pedagog att stödja barnen i deras lek. Att man är med i bakgrunden och att man som pedagog inte går in och styr leken utan mer är med som stöd för de barn som har det svårt istället. Man kan även i resultatet se att det är viktigt som pedagog att ge barnen tid, material och förutsättningar för att stimulera leken och fantasin. Detta påpekar även Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) att barn behöver tid till att leka utan avbrott för att de ska kunna gå in i olika roller samt kunna föra leken framåt. Författarna nämner även att leken behöver ”stoff och näring” för att kunna utvecklas. Med det menas att man ska ge barnen erfarenheter, upplevelser och material så att barnen stimuleras inom leken.

Något man märker i resultatet är att samtliga pedagoger är eniga över vad leken innebär och vad den har för betydelse för barns sociala utveckling. Man kan även se att samtliga

pedagoger är eniga över hur man arbetar för att främja den sociala utvecklingen genom leken. Det var väldigt intressant tycker jag att se att samtliga pedagoger som medverkat i studien svarade så lika trots att intervjuerna genomfördes enskilt och pedagogerna enbart sett frågorna strax innan intervjun genomfördes. Då pedagogerna inte fick ta del av frågorna förrän intervjuerna genomfördes hade de inte någon chans att diskutera med sina arbetskamrater som inte medverkat i studien, utan svaren är enbart utifrån vad de själva har för åsikter kring ämnet.

6. Diskussion

I följande kapitel kommer metoden och resultatet att diskuteras utifrån studiens syfte och frågeställningar samt tidigare forskning som presenterats tidigare i studien.

6.1 Metoddiskussion

Då jag har använt mig av intervjuer i form av en kvalitativ metod har jag haft möjligheten att ställa djupare frågor till de pedagoger jag har intervjuat. Det finns tyvärr även risker med att jag har använt mig av intervjumetoden då pedagogerna kanske svarat utifrån vad de tror att jag ville ha för svar. Enligt Stukát (2005) så finns det alltid något problem med att använda sig av intervjumetod då respondenten kanske inte svarar så ärligt som möjligt på frågorna. En bidragande orsak till det kan enligt Stukát vara att respondenten omedvetet ger de svar som han/hon tror intervjuaren vill ha. Då jag har en personlig kontakt med de pedagoger som jag har i studien kan jag tänka mig att relation mellan oss kan ha påverkat intervjusvaren lite.

Eftersom jag använde mig av öppna frågor i mina intervjuer så hade jag möjlighet att ställa följdfrågor på det som respondenterna berättade. Min ovana som intervjuare kan dock ha påverkat resultatet då jag under intervjustunden ansåg att respondenterna gav utförliga svar på de öppna frågorna. Något som jag också reagerade på under tiden intervjuerna genomfördes var att två av frågorna var ganska lika och därmed svåra att skilja på för respondenterna.

Valet av att använda mig av en kvalitativ undersökning i form av intervjufrågor gjorde att jag fick djupare svar av respondenterna än vad jag hade fått om jag använt mig av enkäter. Enligt Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2007) är det den metoden man ska använda sig av för att kunna undersöka vad en viss person tycker och tänker kring ett ämne. Jag tror därför att resultatet hade sett annorlunda ut om jag använt mig av enkätfrågor istället. Detta är enbart spekulationer, med det menas att jag inte har något stöd för att det skulle vara på detta viset.

I min studie ingick sex pedagoger, fem kvinnor och en man. Anledningen till att det var så få män med i studien har med att göra att jag använt mig av personliga kontakter. Jag tror dock inte att resultatet hade sett annorlunda ut om det var fler män. Detta p.g.a. att syftet med studien var att undersöka hur pedagogen ser på leken och hur de arbetar för att främja den sociala utvecklingen. I studien har det även förekommit en blandning av vad pedagogerna arbetar som. Detta tror jag kan ha påverkat resultatet till en viss del. Detta då pedagogerna kanske har olika erfarenheter och kunskaper om lekens betydelse för barnen. Ett exempel på detta kan vara att den ena barnskötaren har arbetat tre år inom barnomsorgen efter att gått ut gymnasiet. Den andra barnskötaren däremot har jobbat inom barnomsorgen i 25 år samt har erfarenhet från egna barn.

6.2 Resultatdiskussion

Här nedan kommer jag att diskutera resultatet som framkommit utifrån den tidigare forskning jag tagit upp tidigare i studien. Jag kommer att diskutera varje resultatavsnitt för sig för att förtydliga vad tidigare forskning säger om respektive avsnitt.

6.2.1 Vad innebär leken för pedagogerna

Man kan se i resultatet att leken enligt pedagogerna är en plats där barnen kan få bearbeta sina erfarenheter och tankar. Det berättas även av pedagogen Klara, att det barnen upplever med sina sinnen måste de få bearbeta. Klara nämner även att om det kommer ett barn till förskolan och är allmänt stökig och springer runt så kan det förmodligen bero på att barnet har upplevt något tidigare på dagen som det måste få bearbeta. Knutsdotter Olofsson (2003) nämner även detta att i leken är det de inre föreställningarna som styr över de yttre förutsättningarna. Med det menar författaren att omvärlden hanteras utifrån de tidigare föreställningarna man har av verkligheten. Författaren säger vidare att det är barnens erfarenheter och upplevelser som bygger grunden för leken. Klara menar därför att leken är en viktig del där barnen kan få bearbeta sina upplevelser och erfarenheter.

Anna nämner i resultatet att leken är oerhört viktig för språkutvecklingen, konfliktlösning, sociala utvecklingen och för att barnen lär sig att samspela med varandra. Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002) menar att leken har en stor betydelse för barns utveckling av självuppfattning, individualitet och förståelse för andra människor och världen runt omkring. Lisa berättar även att leken stimulerar barns fantasi och att barnen får genom leken även träna att samarbeta tillsammans med andra barn. Hon berättar även att barnen får röra på sig, springa, klättra träna koordination och motorik. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2003) nämner att leken från början handlar om att upptäcka den fysiska världen, för att därefter successivt övergå i rollek. Barn använder sig då av både språket, kroppen och material av olika slag för att skapa och gestalta sina erfarenheter och upplevelser och därmed också förstå sin värld på ett meningsfullt sätt.

Anna berättar även att leken är ett sätt där barnen får lära sig de lekregler som finns inom leken som man behöver behärska för att kunna leka. Även Knutsdotter Olofsson (2003) nämner att en förutsättning för att leken ska kunna fortsättas utvecklas måste det finnas en harmoni i leken och att den bevaras. Med det menar författaren att barnen måste känna sig trygga i den leksituation som råder. Det innebär att barnen måste kunna bortse från verkligheten för att kunna gå in i en lek. Författaren tar även upp att barnen måste kunna hålla de sociala lekreglerna som Anna berättade om för att lekens harmoni ska bevaras. De lekregler barnen måste behärska för att kunna leka är samförstånd, ömsesidighet och turtagande. Författaren nämner att grunden till dessa regler får barnen redan i den tidiga leken tillsammans med en vuxen.

Tidigare i texten nämner Anna att leken är oerhört viktigt för bl.a. konfliktlösning. Detta menar även Knutsdotter Olofsson (i Jensen och Harvard, 2009) att barn som får chansen att utveckla sin lekförmåga kan tänka och känna sig in i andra barns situation. De utvecklar därmed medkänsla, empati, och respekt för andras behov. I lek där det sker ett samspel mellan barnen gör att barnen lär känna varandra och det skapar därmed trygget och glädje i gemenskapen. I lek där det förekommer flera barn så uppkommer det ständigt problem som

måste lösas för att leken ska kunna gå vidare. Barnen får därmed ofta träna på konfliktlösning så att leken kan fortsätta.

6.2.2 Lekens betydelse för barns sociala utveckling

I resultatet kan man se att samtliga pedagoger som medverkat i studien anser att leken har en viktig betydelse för barns sociala utveckling. Lisa berättar att den sociala kompetensen är en förutsättning för att kunna umgås med andra grupper samt i samhället. Hon berättar även att genom leken får barnen med sig samspel och språk för att kunna umgås med andra människor. Även Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner att leken har en stor betydelse i barns sociala utveckling. Genom att barn leker tillsammans lär de sig att leva med andra människor, bli arga utan att använda våld, kompromissa, samt känna sympati och empati för andra personer. Enligt Pape (2001) har leken en stor betydelse i barns sociala liv och att det är omöjligt att bortse från leken när man talar om social kompetens. Författaren nämner även att det krävs en god förmåga att umgås med andra för att kunna vara med och leka, samt att leken samtidigt bidrar till att den förmågan stärks hos barnet.

I resultat kan man se att samtliga pedagoger också anser att leken utvecklar mycket inom den sociala utvecklingen hos barnen. Anna berättar att barn lär sig att kommunicera med varandra, de utvecklar sitt språk, tränar samspel, vänta på sin tur. De andra pedagogerna håller med om, att genom leken tränar sig barnen i att samarbeta med andra, turtagande, språket, empati. Detta menar även Öhman (1996) att barn gör. Författaren säger att barn leker för att i samspel med någon annan eller med sig själva utforska sig själva och världen runt omkring. Författaren säger också att genom leken lär sig barnen hur de kan leva, hur de kan söka och använda sin kunskap och därmed vidga sin kompetens inom olika områden. Öhman nämner ett exempel på vad som utvecklas i samspel med någon annan vilket är barnets kommunikativa kompetens. Inom leken så använder barnen ord för att kunna beskriva de transformationer de gör av saker och händelser. Barnen kommunicerar även för att kunna komma överens om vad som sker. Lisa berättar även att leken stärker barnens självförtroende och att man i leken får träning i samarbete och samförstånd. Hon berättar även att leken är ett bra sätt att utveckla språket, både när det gäller muntlig språkförståelse och kroppsspråket som man använder i det sociala nätverket.

Något mer som nämns i resultatet är att rollekar är enligt pedagogerna en stor del i barns lek. Där utvecklar barnen den sociala utvecklingen genom att pröva på olika roller. Per berättar att det är intressant att se hur barnen går in i de olika rollerna. Pedagog Marie berättar att rolleken betyder massor för barnen och att det är där de kan få vara olika roller som t.ex. hundar, brandmän. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner även att barn leker ofta rollekar där de kan pröva olika roller och distanserar sig från sig själva i rollen. Genom att de provar olika roller kan de leva sig in i hur andra personer och djur uttrycker sig och agerar. Marie berättar vidare att i rolleken lär barnen sig massor och de lär sig även det sociala samt lär sig vad som gäller i olika situationer. Klara berättar:

Jag vet en flicka som hade blivit storsyster, så lekte hon väldigt mycket att hon var mamma och hade en liten bebis, man såg vad som hände hemma, hon pratade ”gulligt” med barnet, var försiktig, hon lekte att dockan var en riktig bebis. Man går så in i leken att den blir verklig.

Detta menar även Öhman (1996) att barn gör. Författaren säger att barn prövar och utforskar sin förmåga till omsorg, handling, mod och inlevelse inom leken. Författaren nämner också att den sociala fantasileken ger barnen rika möjligheter till rolltagande, byta perspektiv och att inta en annans position. Genom att barnen får utforska och pröva sin förmåga får barnen också möjlighet att utveckla inlevelse och empati för andra barn.

Klara berättar vidare att det är viktigt som pedagog att inte komma och störa barnet i leken genom att komma och säga: ”Nu får ni sluta leka för att...”, hon menar att man behöver ha ett syfte med det man tänker göra för att barnets rollek måste brytas. Klara berättar även att det är i leken man kan pröva allt, man kan t.ex. vara en flicka och leka att man är en pappa. Hon menar att i rolleken behöver inte barnen anpassa sin lek till det kön man har utan att det är tillåtet att pröva roller från det motsatta könet. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner att barn behöver tid till att leka utan avbrott för att de ska kunna gå in i olika roller samt kunna föra leken framåt. Författarna nämner även att leken behöver ”stoff och näring” för att kunna utvecklas. Med det menar dem att man ger barnen erfarenheter, upplevelser och material.

6.2.3 Pedagogernas arbetssätt

Resultatet visar att samtliga pedagoger anser att det är viktigt som pedagog att stödja barnen i deras lek. Att man är med i bakgrunden och att man som pedagog inte går in och styr leken utan mer är med som stöd för de barn som har det svårt istället. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) påpekar också detta att det är pedagogens ansvar att möjliggöra för alla barn ska få vara med och leka. En del barn är duktiga på att leka när och var som helst. De ha lätt för att starta upp en lek samt att ta sig in i en pågående lek medans andra barn har det svårare. Då gäller det som pedagog att finnas till som stöd för de barnen som har det svårare så att de också kan delta i leken.

Stina berättar att barnen själva får välja vad de vill leka innan de lämnar samlingsen. Då får barnen själva berätta vad de vill göra. Hon berättar vidare att vissa barn slutar leka så fort en pedagog kommer in i rummet och fortsätter sedan då pedagogen lämnat rummet. Hon påpekar därför att man som pedagog får smyga in i rummet och låtsas göra något annat så att man inte stör barnens lek. Stina berättar även att det finns barn som behöver stöd i leken och att man då som pedagog är med i leken och stöttar. Pramling Samuelsson och Sheridan påpekar också att när pedagogen deltar på lekens villkor, kan hon eller han vara en god förebild för de barn som har svårt att ta sig in i en lek. Genom att pedagogen aktivt deltar i leken kan de barn som har det svårt få stöd i sin utveckling av de förmågor man behöver för att kunna leka.

I resultatet kan man även se att pedagogerna berättar att det är viktigt som pedagog att ge barnen material och förutsättningar för att stimulera leken och fantasin. Enligt Pramling Samuelsson och Sheridan behöver leken ”stoff och näring” för att den ska kunna utvecklas. Med det menar författarna att pedagogerna måste ge barnen erfarenheter, upplevelser och material så att barnen har något att utveckla leken med.

Klara berättar att det är viktigt att ge barnen tid att leka. Hon berättar vidare att i dagens samhälle är de så mycket styrda aktiviteter i verksamheten att barnen får avbryta sin lek hela tiden. Hon berättar att det är viktigt att man tänker på varför man t.ex. har samlingsen. Att man har ett syfte med det som man tänkt göra då man avbryter barnens lek. Hon menar alltså att

det är viktigt att ge barnen tid att leka samt att ge dem utrymme till det. Detta menar även Pramling Samuelsson och Sheridan att barn behöver tid till att leka utan avbrott för att de ska kunna gå in i olika roller samt kunna föra leken framåt.

Stina berättar att man som pedagog också får vara observant på barns rollek och se så att inte samma barn hela tiden får ha samma roll med lägre rang i rollekarna. Att man då som pedagog funderar kring hur man kan hjälpa det barnet ur den rollen. Pramling Samuelsson och Sheridan nämner även att många barn väljer gärna samma roller eller tilldelas dem av andra barn. Författarna påpekar också att pedagoger som aktivt deltar i barnens lek kan locka barnet att pröva andra roller i leken samt att stödja barnet i den roll den väljer att pröva.

Många barn har det lätt för sig att få uppmärksamhet av andra barn och därmed lätt för att få lekkamrater. I resultatet kan man se att Marie tar upp att om man ser att något barn inte är med och leker kan man som pedagog försöka få med det barnet på något speciellt. Hon berättar att det då kan skapa nyfikenhet hos de andra barnen. Pape (2001) hävdar att det är viktigt som pedagog att hjälpa och stötta de barn som är osynliga inför sina lekkamrater att bli synliga. Detta genom att ge barnet uppmärksamhet i andra barns närvaro. Börjar pedagogen uppmärksamma barnet så kan det skapa nyfikenhet hos de andra barnen och det därmed gör det osynliga barnet synligt.

Anna berättar att det är viktigt som pedagog att inte gå in och avbryta barns lek utan att barnen själva får styra sin egen lek. Hon berättar även att det är viktigt att som pedagog visa de barn som har det svårt att leka hur man leker. Knutsdotter Olofsson (2003) nämner att det är de vuxnas ansvar att se till att barnen känner sig trygga i barngruppen och vågar gå innanför lekens ramar. Små barn leker ofta kortare stunder med samma tema och byter ofta handling eller aktivitet under lekens gång. Knutsdotter Olofsson nämner vidare att om en vuxen är med i leken, exempelvis genom att smaka på maten, ber att få mer att dricka så håller barnen fast vid ett tema och utvecklar leken en längre stund.

6.3 Avslutning

Syftet med den här studien var att undersöka lekens betydelse för barns sociala utveckling, samt hur pedagogerna arbetar för att främja lekens betydelse i den sociala utvecklingen. Efter att ha gjort studien kan man se att leken betyder mycket för barnen och deras utveckling. I resultatet kan man även se att den sociala utvecklingen är en stor del av leken. Barnen får genom leken lära sig mycket som har med det sociala att göra. De får lära sig samarbeta med andra barn, de får lära sig turtagande. De lär sig även att förstå hur andra människor tänker och agerar. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) nämner även att barn leker ofta rollekar där de kan pröva olika roller och distanserar sig från sig själva i rollen. Genom att de prövar olika roller kan de leva sig in i hur andra personer och djur uttrycker sig och agerar. Man kan även efter att ha gjort den här studien se att samtliga pedagoger är överens om att man inte ska störa barns lek utan mer vara i bakgrunden. Pedagogerna menar också att det är viktigt att tillföra olika material så att barns fantasi stimuleras.

Efter att jag har gjort den här studien har jag förstått hur viktig leken är för barns sociala utveckling. Det är även viktigt att som pedagog se till att barn får tid och utrymme till att leka i verksamheten. I läroplanen för förskolan kan man läsa att leken är en viktig del i barns utveckling och lärande. Det står även att verksamheten i förskolan ska präglas av ett medvetet

användande av leken för att främja varje barns utveckling och lärande. I lekens och i det lustfyllda lärandets olika former stimuleras barnens inlevelse, kommunikation, fantasin samt förmågan att samarbeta och lösa problem. Barnen får i leken möjlighet att uttrycka och bearbeta erfarenheter, upplevelser och känslor (Lpfö98, 2010).

Att det ovanstående är ett uppdrag för förskolan visar bara hur viktigt det är att uppmuntra barns lek. Det är även viktigt som pedagog att tänka på att inte avbryta leken om man inte har något syfte med det man tänkt göra. Detta påpekar som jag nämnt tidigare även Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) att barn behöver tid till att leka utan avbrott för att de ska kunna gå in i olika roller samt kunna föra leken framåt. Man kan även se som jag nämnt tidigare att det är viktigt som pedagog att tillföra material, upplevelser och erfarenheter till barnen så att deras fantasi stimuleras.

Något som är viktigt att tänka på som pedagog är att försöka att inte störa barns lek utan mer hålla sig i bakgrunden. Efter att ha gjort denna studie har jag reflekterat mycket över min egen roll som pedagog och hur jag har hanterat tidigare erfarenheter från den verksamhetsförlagda utbildningen. Det är ofta man går in för att observera deras lek och som ofta resulterar i att barnen slutar leka och fokuserar på mig. Något som jag kommer att ta med mig i min kommande yrkesroll är att observera barns lek mer på avstånd så att deras lek inte störs.

Knutsdotter Olofsson (2003) talar om vikten med lekens harmoni och att det är en viktig del för att barnen ska känna sig trygga i den aktuella leksituationen. Med det menar författaren att barnen måste kunna bortse från verkligheten för att kunna gå in i leken. Författaren berättar även att detta inte bara gäller barn utan även vuxna. De vuxna som inte vågar göra bort sig inför andra vuxna vågar då heller inte gå in i barns lek ordentligt. För att kunna medverka i barns lek utan att förstöra dess innehåll som barnen skapat måste man som vuxen, speciellt som pedagog anser jag våga göra bort sig inför sina arbetskamrater.

6.3.1 Didaktiska slutsatser

I förskolan har leken ett stort utrymme och den finns inplanerad varje dag. Genom leken får barnen bearbeta sina erfarenheter och upplevelser samt lära sig de sociala regler som finns i samhället. Leken uppmärksammas mycket inom förskolans verksamhet, det kan även de sex pedagoger som medverkat i studien bekräfta. Man kan även som pedagog lyfta fram leken ännu mer genom att tänka på att ge barnen mer tid, utrymme och material för att kunna utveckla sin lek. Inom leken får barnen träna sin sociala förmåga genom att samspela med andra barn. Det är därför viktigt för pedagoger i förskolan att avsätta tid för leken i verksamheten så att barnen får en möjlighet till att träna sin sociala förmåga.

Det är även viktigt som pedagog att stötta de barn som har det svårt att tolka de leksignaler och lekregler som man bör kunna för att kunna ingå i en lek. Genom att finnas till för de barn som har det svårt i leken kan pedagogen hjälpa dem att förstå de regler och signaler som finns inom leken. Dock är det viktigt som pedagog att tänka på att inte störa barnen i leken om det inte finns ett behov av stöd.

Något som är viktigt att tänka på som pedagog i förskolan är att man vågar göra bort sig inför sina arbetskamrater. Med det menar jag att man som pedagogen måste känna sig trygg i den aktuella leksituationen för att kunna gå in i barnens lek. Enligt Knutsdotter Olofsson (2003) är

förutsättningen för att leken ska kunna fortsätta att utvecklas att harmonin i leken bevaras. Det menas enligt författaren att barnen måste känna sig trygga i den aktuella leksituationen. Författaren påpekar att barnen måste kunna borste från verkligheten för att kunna gå in i en lek. Det här gäller enligt författaren inte bara barnen utan även vi vuxna som finns i barnens omgivning. De vuxna som inte vågar göra bort sig inför andra vuxna vågar då heller inte gå in i barnens lek på allvar. Därför är det viktigt anser jag att man vågar göra bort sig som pedagog i den verksamhet som man ingår i.

6.3.2 Fortsatt forskning

Efter att ha gjort den här studien har det väckts många tankar kring forskning och kring lekens roll för barns utveckling. Det är ofta man får höra att på förskolan får barnen bara leka. Vad har samhället för syn på förskolan egentligen? Något som jag funderat på under tiden jag haft min verksamhetsförlagda utbildning är pedagogernas delaktighet i barns lek. Det är ofta man kan se under utevistelsen att pedagogerna står ihop och prata med varandra medans barnen är utspridda över gården. Har pedagogerna verkligen uppsikt på vad som sker bland barnen? Det sker dagligen någon slags kränkning bland barnen som pedagogerna kanske inte observerar då de inte rör sig bland barnen. Något som även skulle vara intressant att jämföra är pedagogers delaktighet i barns lek i ute respektive innevistelse.

7. Referenser

- Dysthe, O. (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P. (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (3., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.
- Göteborgs universitet. Språkdata (2004). *Norstedts svenska ordbok: [72.000 ord och fraser]*. (1. uppl.) Stockholm: Norstedts ordbok
- Hundeide, K. (2006). *Sociokulturella ramar för barns utveckling: barns livsvärldar*. Lund: Studentlitteratur.
- Hägglund, K. (1989). *Lekteorier*. Solna: Esselte studium.
- Jagtøien, G.L., Hansen, K. & Annerstedt, C. (2002). *Motorik, lek och lärande*. (1. uppl.) Göteborg: Multicare.
- Jensen, M. & Harvard, Å. (red.) (2009). *Leka för att lära: utveckling, kognition och kultur*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Knutsdotter Olofsson, B. (1987). *Lek för livet: en litteraturgenomgång av forskning om förskolebarns lek*. Stockholm: HLS (Högsk. för lärarutbildning i Stockholm).
- Knutsdotter Olofsson, B. (2003). *I lekens värld*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.
- Lillemyr, O.F. (2002). *Lek - upplevelse - lärande i förskola och skola*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Lindqvist, G. (1996). *Lekens möjligheter: om skapande lekpedagogik i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.
- Pape, K. (2001). *Social kompetens i förskolan: att bygga broar mellan teori och praktik*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2006). *Lärandets grogrund: perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Sverige. Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer. Inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgängligt datum (2011-05-02) <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Öhman, M. (1996). *Empati genom lek och språk*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Vad arbetar du som?
2. Hur länge har du arbetet inom yrket?
3. Vad innebär leken för dig?
4. Hur ser du på din roll som pedagog i barnens lek?
5. Hur ser du på leken inom den sociala utvecklingen?
6. Vad anser du att leken har för betydelse för barns sociala utveckling?
7. Hur arbetar du som pedagog för att främja leken i barns sociala utveckling?